

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОГРАМА РАДА

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ
www.leginit.org.ua

ІнфоЦентр

Державна служба в країнах ЄС

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-
дослідницьким центром на запит
народного депутата України

У більшості країн ЄС розрізняють терміни публічний службовець та державний службовець. Перше поняття є ширшим і охоплює всіх осіб, що забезпечують громадянам певної держави умови для безпечного існування, освіти, лікування, правосуддя, користування природними ресурсами тощо. Обсяг поняття державний службовець є вужчим і варіюється в різних країнах (від Великобританії, де державними службовцями вважають лише секретаріат уряду, до Німеччини, де цей статус поширюється на медиків, учителів, поліцейських тощо). У більшості країн ЄС діє так звана «кар'єрна» модель державної служби. Це означає, що службовець може просуватися по рангах, якщо він здобуває необхідну освіту, проходить тренування, має достатньо стажу роботи. Додаток 1 ілюструє, хто має статус державного службовця в різних країнах. Додаток 2 містить законодавче регулювання державної служби. Законодавство країн ЄС не обмежує чисельність державних службовців. Їхня кількість може переглядатися при ухваленні бюджету на наступний рік, як у бік збільшення, так і зменшення. Законодавство у сфері державної служби регулює трудові відносини (умови прийняття на роботу, звільнення, права і обов'язки, оплату праці тощо). Простежити зміну чисельності національних державних службовців у центральних публічних адміністраціях з 2006 по 2015 рік можна на сайті Євростату <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>. Ось кілька прикладів характеристики державної служби у країнах ЄС.

Велика Британія

Державна служба Великої Британії складається з трьох автономних утворень: Державної служби Її Величності, Державної служби Північної Ірландії та Дипломатичної служби Її Величності. Державна служба Її Величності є постійним секретаріатом співробітників, який підтримує уряд Її Величності, а також уряди Шотландії та Уельсу. Державні службовці є співробітниками Корони, а не британського парламенту. До державних службовців Великої Британії не належать міністри, судді, збройні сили, поліція, співробітники місцевого самоврядування, співробітники Національної служби охорони здоров'я, співробітники королівського двору, особи, які обіймають політичні посади або

посади в партії. Державні службовці з рангом з 1-го по 5-й належать до старшої державної служби (наприклад секретар уряду, постійний секретар, депутатський секретар, секретар-асистент тощо), з рангом 6 і 7 – до молодшої державної служби (наприклад директор, виконавчий офіцер, адміністративний директор, старший директор тощо). Дипломатична служба, на відміну від Державної служби Її Величності, займається не внутрішніми справами, а закордонними. У Великій Британії питання державної служби регулюються не законами, а нормативно-правовими актами, прийнятими за ініціативою уряду. Оплата праці залежить від тарифної сітки і оцінки результатів роботи [Іспанський пейпер, с. 235-240].

У додатку 3 показано загальну кількість державних службовців Великої Британії станом на 2013 рік та їхній розподіл між різними секторами зайнятості.

Німеччина

Статус державного службовця у Німеччині мають адміністративні посадові особи, поліцейські, тюремні охоронці, митники, більшість викладачів університетів, фахівці у сфері державної служби, мери, учителі в західній частині країни (у східній здебільшого ні). Судді та солдати мають особливий статус, хоча багато в чому він схожий на статус державного службовця. На місцевому рівні 1/3 працівників, що займають високі адміністративні посади, є державними службовцями, решта – звичайні співробітники. Набір державних службовців здійснюється на підставі письмового іспиту. Державний службовець у Німеччині може бути звільнений лише через тривалу хворобу (від 3-х місяців). Державні службовці в Німеччині за територіальним принципом поділяються на федеральних та місцевих. Існує кілька рангів державних службовців:

- нижній ранг (від А1 до А6, наприклад помічник, кваліфікований працівник, сержант, фельдфебель тощо);

- середній ранг (від А5 до А9, наприклад асистент, секретар, поліцейський, бригадир тощо);

- вищий ранг (від А9 до А13, наприклад інспектор, ревізор, працівник судового приставу, детектив, комісар тощо);

- найвищий ранг (від A13 до A16, від B1 до B11, від W1 до W3, від C1 до C4, від R1 до R10, наприклад викладач, професор, медик, радник, президент федерального відомства, прокурор тощо).

Офіційна назва цих рангів прив'язана до класів заробітної плати Федерального закону.

Заробітна плата державного службовця визначається фіксованою сіткою оплати праці та законодавчо затвердженими окладами. Рівень оплати залежить від посади, стажу та рангу державного службовця. Вони також звільняються від сплати внесків соціального забезпечення, а сплачують лише податок на прибуток [Іспанський пейпер, с. 78-84].

Польща

Державна служба у Польщі є фактично урядовою адміністрацією, що працює при міністерських і центральних офісах на національному рівні та воєводських офісах на місцевому рівні. У Польщі розрізняють державних службовців і державних працівників. Державного працівника наймають за трудовим договором відповідно до принципів законодавства у сфері. Державного службовця призначають за трудовим договором відповідно до принципів законодавства у сфері [Іспанський пейпер, с. 158-162]. Усі позиції державної служби за рангом поділяються на старші та молодші.

Джерела

1. Довідка щодо кількості державних службовців (станом на 2012 рік). – Режим доступу <http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/novini/item/157-%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BA%D0%B0-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%86%D1%96%D0%B2>

2. Administration and the Civil Service in the EU 27 Member States: 27 country profile. – France, 2008. – Режим доступу http://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/publications/etudes_perspectives/Administration_and_the_Civil_service_in_the_27_EU_Member_states.pdf

3. Public Employment in European Union States. – Madrid: Ministry of the Presidency, 2010. – 242 с. – Режим доступу http://www.dgaep.gov.pt/upload/RI_estudos%20Presid%C3%A2ncias/Public_Employment_EUMS.pdf

4. Who and What is a “Civil Servant”?. – Режим доступу http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/PEAM_Who%20and%20What%20is%20a%20Civ%20Servant.doc

*Інформацію підготувала Тамара Гуменюк,
інтерн Програми USAID «РАДА» 2015-2016 рр.*

Додаток 1: Хто має статус державного службовця і як він регулюється?
(Джерело: Who and What is a “Civil Servant”?)

Groups of public employees covered by the same civil service legislation as civilian central government employees					
Country	Health Employees	Education Employees	Police	Subnational Government (excluding education, health, & police)	
				covered by same legislation as civilian central government?	separate civil service legislation offering similar, but distinct status?
Austria	☒	☒	☒	☒	
Belgium				☒	
Denmark	☒	☒	☒	☒	
Finland			☒		
France	☒	☒	☒	☒	
Germany	☒	☒	☒	☒	

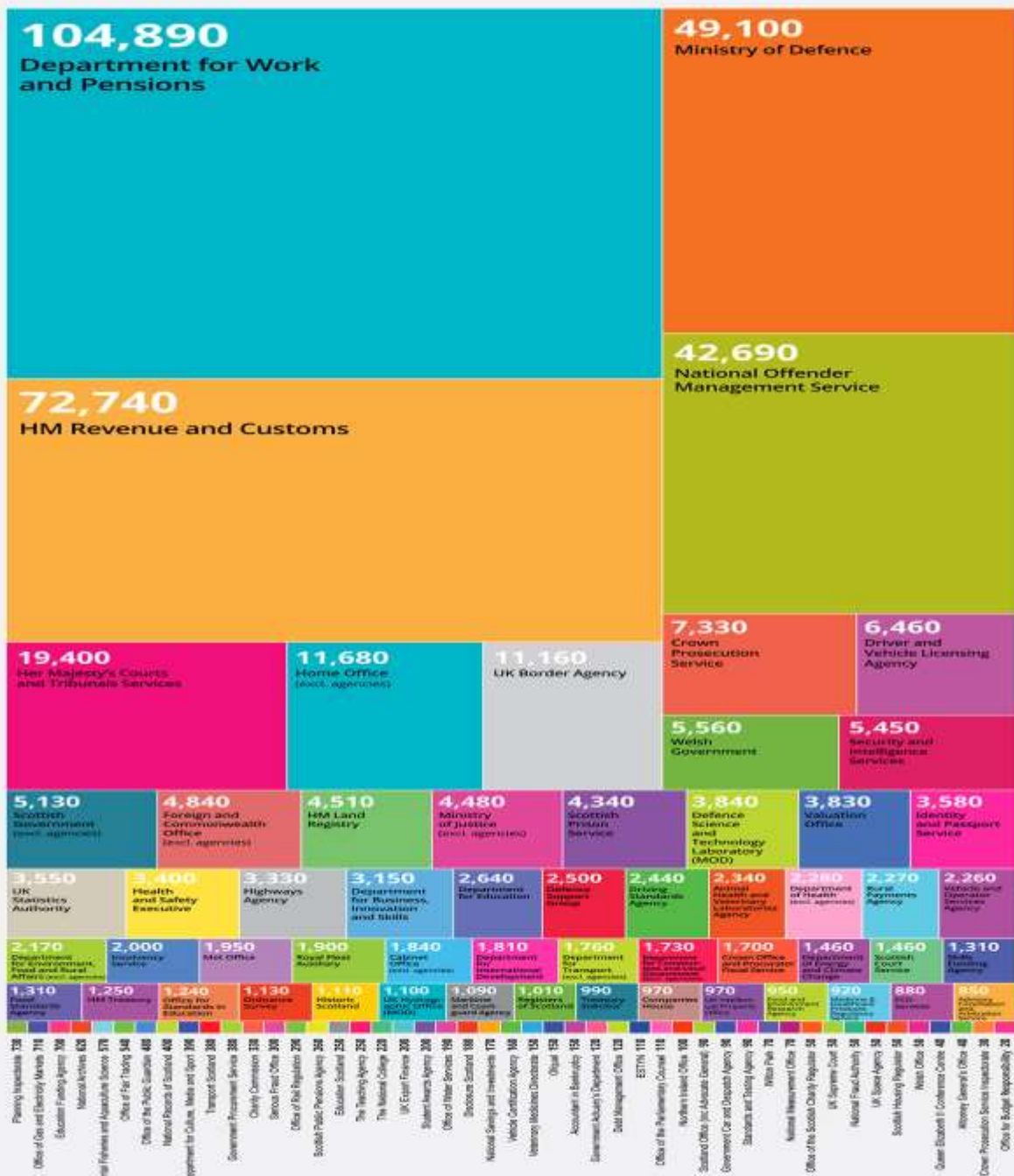
Greece	☒	☒	☒	☒	
Hungary			☒	☒	
Iceland					☒
Italy	☒	☒	☒		☒
Luxembourg	☒	☒	☒	☒	
Netherlands				☒	
Norway					
Poland			☒	☒	
Portugal		☒	☒	☒	
Spain		☒	☒	☒	
Sweden	☒	☒	☒	☒	
U.K.	☒	☒	☒		
Select Non-OECD Central & Eastern European Countries					
Albania			☒	☒	
Bulgaria				☒	
Estonia			☒	☒	
Latvia			☒		
Lithuania			☒	☒	
Romania			☒		
Slovenia	☒	☒			☒

Додаток 2: Закони/акти, якими регулюється державна служба в різних країнах (Джерело: Who and What is a “Civil Servant”?)

Legal Basis of the Civil Service	
OECD	
Austria	Public Service Code
Belgium	Constitution sets out the basic principles for the civil service.
Czech Republic	no civil service law exists
Denmark	Constitution; Civil Service Law of 1969
Finland	Constitution; State Civil Servants Act (750/94)
France	French constitution (art. 34 para III); General civil service statute and specific statutes for the three civil service groups; Public Service Code
Germany	German Basic Law (art. 33); Civil Servants Laws
Greece	Constitution (art. 103 and 104); Public Service Code
Hungary	Civil Servants Law of 1992 (separate law covering public servants)

Iceland	1996 Civil Service Act
Italy	Civil Service Law of 1993
Luxembourg	Constitution lays down the basic principles for the civil service Public Service Code
The Netherlands	Constitution; CSA 1929; General Civil Service Regulations
Norway	Civil Service Act
Poland	Civil Service Act, December 1999; and Public Service Act
Portugal	Constitution (art. 266, 267, 268, 269, 271); The Decree on General Principles for the Public Service
Spain	Constitution; Public Service Code
Sweden	Constitution; Public Employment Act
U.K.	Sub-legislation; Public service reservation stipulated in Art. 48(4) ECT.
Select Non-OECD Central & Eastern European Countries	
Albania	Civil Service Law of 1999 (article 2-1)
Bulgaria	Civil Service Law of 1999
Estonia	Civil Service Law of 1995
Latvia	State Civil Service Law
Lithuania	Civil Service Law (law on "public service"), July 1999
Romania	Civil Service Law of 1999
Slovenia	Law on Workers in State Organs (LWSO, 190); Draft law on civil service under preparation.

The number of civil servants employed in 2013 is 448,840

www.ons.gov.uk

Office for National Statistics

Додаток 3: Розподіл державних службовців Великої Британії за секторами.

Інформацію підготувала Тамара Гуменюк,

інтернка Програми стажування у Верховній Раді України 2015-2016 рр.